

Lär dig reglerna innan du ger dig iväg

Njut av Skottlands natur. Den är fantastisk, och den bidrar till din livskvalitet, din hälsa och hur du ser och upplever din omgivning. Alla har rätt att vistas på de flesta landområden och vattenleder inne i landet för rekreation, utbildning och för att färdas från en plats till en annan, förutsatt att de handlar ansvarsfullt. Dessa rättigheter och skyldigheter förklaras i de skotska reglerna för allemansrätt (Scottish Outdoor Access Code).

Känn till dina rättigheter

Allemansrätten täcker många aktiviteter, bl.a.:

- informella aktiviteter som picknick, fotografering och rundturer
- aktiva sysselsättningar som fotvandring, cykling, ridning, kanoting och ödemarkscamping
- deltagande i rekreations- och utbildningsevenemang
- bara färdas från en plats till en annan

Denna allemansrätt gäller inte något slags motordriven aktivitet (utom när det gäller tillträde för handikappade) eller för jakt, skytte eller fiske.

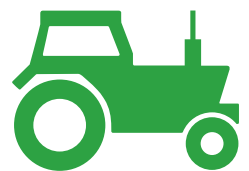
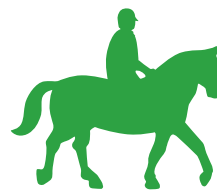
Allemansrätten kan utövas över nästan hela Skottland, från stadsparken och leder till våra berg och skogar, och från jordbruksbygd och åkerrenar till våra stränder, sjöar och floder. Allemansrätten gäller dock inte överallt, t.ex. i byggnader eller deras omedelbara närhet, eller i bostadshus med tillhörande trädgård, och i regel inte heller på mark där det växer gröda.

Känn till reglerna...

Allemansrätt medför ansvar, vilket förklaras utförligt i Scottish Outdoor Access Code, men det viktigaste är att man använder **sunt förnuft**. Du måste **ta ansvar för dina egna handlingar, respektera andras intressen och vårda miljön** – vad betyder då allt det här?

När du vistas i naturen, måste du:

- **ta ansvar för dina egna handlingar** – Naturen är fantastisk om man vill njuta av den, men den är också en arbetsmiljö och innehåller många naturliga risker. Se till att du är medveten om dessa och handlar säkert. Följ alla rimliga råd och respektera behoven hos andra människor som kopplar av eller arbetar i naturen.
- **respektera andra människors avskildhet och frid** – Alla människor vill vara i fred. Håll dig på rimligt avstånd från hus och privata trädgårdar eller använd stigar eller

leder så att du inte skrämmer någon, speciellt på kvällen.

- **hjälpa lantbrukare, markägare och andra att arbeta säkert och effektivt**
– Behåll ett säkert avstånd från allt arbete och håll uppsikt efter skyltar som talar om att det pågår farlig verksamhet, t.ex. trädfällning eller besprutning. Du kan också hjälpa till genom att:
 - alltid lämna grindar i samma tillstånd som du fann dem
 - aldrig blockera eller hindra någon ingång eller stig
 - leta efter alternativa rutter innan du går in i en hage där det finns djur
 - aldrig mata djuren
 - följa lokala råd så att du tar hänsyn till skytte och smygjakt
 - inte skada staket eller murar, samt
 - undvika att skada grödor genom att använda stigar och leder, åkerrenar eller mark där inget har planterats.
- **vårda miljön** – Vår miljö är en viktig del av vår livskvalitet och hälsa. Det är viktigt att du:
 - följer alla rimliga råd och information
 - tar med dig skräpet hem
 - är rädd om alla ställen och lämnar dem i samma skick som du fann dem
 - inte genom vårdslöshet eller med avsikt stör eller skadar naturliv eller historiska platser.
- **hålla din hund under ordentlig kontroll** – Om du har hund med dig är det mycket viktigt att den inte får oroa boskap eller skrämma andra. Släpp inte in den i hagar med kalvar eller lamm, och håll den i kort koppel eller under sträng kontroll när du befinner dig i en hage med andra djur. Om nötboskap reagerar aggressivt mot din hund ska du släppa den omedelbart och ta den säkraste ruten ut från hagen. Var noga med att du eller din hund inte stör häckande fåglar. Plocka upp hundens avföring om den förorenar på en plats där det kan bli ett problem för andra människor.
- **vara extra försiktig om du organiserar en grupp, ett evenemang eller driver en affärsverksamhet** – Läs samtliga regler eller vår webbplats beträffande information om ditt ansvar.

Om du är lantbrukare, markägare eller någon annan som förvaltar naturen måste du tänka på behoven hos människor som njuter av naturen. Du ska:

- **respektera allemansrätten** – Allemansrätten täcker större delen av Skottland, så du bör inte hindra människor i onödan på mark eller vatten som du äger. Lås grindar endast när det är nödvändigt för djurens hälsa och säkerhet, och sätt inte upp staket tvärs över

en stig utan att förse det med en grind som ger tillträde. Ett bra sätt att integrera tillträde och markförvaltning är att skapa stigar och leder.

- **vara resonlig när du ber människor att undvika ett visst område medan du arbetar** – Folk reagerar bättre på en hövlig och rimlig begäran, så ta bort säkerhetsåtgärder så snart det är möjligt, informera om alternativa rutter och förklara varför originalrutten inte får användas. Avlägsna information som är för gammal.
- **samarbeta med kommunala myndigheter och andra organ för att bidra till integrerat tillträde och markförvaltning** – Om du visar folk att de är välkomna och samarbetar med kommun eller nationalpark och andra myndigheter hjälper det dig att sköta tillträdet till din mark och bidrar till miljövården.

Om du är ansvarig för platser där allemansrätten inte gäller, t.ex. gården på en bondgård eller marken kring en byggnad, ska du respektera allemansrätt till väg eller hävdvunnet tillträde, och samarbeta med kommun eller nationalpark och andra myndigheter för att hjälpa till att förbättra och förvalta tillträdet.

Om du vill veta mer om allemansrätt och ansvar – samt om allemansrätt till väg och hävdvunnet tillträde, kan du skaffa Scottish Outdoor Access Code eller besöka www.outdooraccess-scotland.com. Om du har problem med tillträde kan du kontakta din kommun eller nationalpark (se telefonkatalogen). Om du vill ha en kopia av samtliga regler för allemansrätten kan du kontakta Scottish Natural Heritage, telefon 01738 458545 eller e-post pubs@snh.gov.uk.

Håll ögonen öppna för andra godkända riktlinjer med märket för Access Code.

